

Minskad
användning av **tobak**
Goda **alkohol**vanor
Nolltolerans för
narkotika
Nej till **dopning**
och **sniffning**

**En drog är en substans som verkar
berusande/sinnesförändrande
och/eller beroendeframkallande.**

**Hit räknas tobak, alkohol, narkotika,
lättflyktiga lösningsmedel,
tändargas, anabola steroider samt läkemedel
som missbrukas.**

**Drogmissbruk är upprepad drogkonsumtion
som inte är medicinskt motiverad och som leder
till funktionsnedsättning och/eller återkommande
sociala eller mellanmännsliga problem.**

Drogpolitiskt program

Öl, vin och andra alkoholhaltiga drycker är en del av vår kultur. Samtidigt medför alkohol och andra droger stora skadeverkningar. Därför har kommunen ett stort ansvar för att utveckla och bedriva ett aktivt, drog-förebyggande arbete.

Målet med Järfälla kommuns drogpolitiska program är att minska konsumtionen av alla droger och därmed också dess medicinska och sociala skadeverkningar. För narkotika gäller nolltolerans.

Det drogpolitiska arbetet vänder sig till hela befolkningen. Stöd till barn, ungdomar och föräldrar är särskilt prioriterat. Ingen användning av droger bland barn och ungdomar ska accepteras.

UTMANINGAR

Minska tobaksanvändningen!

sid 6

Motverka missbruk av alkohol!
Främja goda alkoholvanor.

sid 7

Nolltolerans för narkotika!

sid 8

Nej till dopning!

sid 9

Förhindra sniffning!

sid 10

Fokus på barn och ungdom!

sid 10

Tillstånd och tillsyn för utskänkning av alkohol för att främja goda alkoholvanor och motverka missbruk!

sid 12

Vård och stöd. Missbrukare ska få vård. Anhöriga ska få stöd.

sid 13

Stort ansvar för många!

Att förebygga drogmissbruk är ett stort gemensamt ansvar – för den enskilde, familjen, det civila samhället med frivilligorganisationer samt myndigheter.

Detta är ett program som anger utgångspunkter och synsätt för det drogförebyggande arbetet och kommunens ansvar för att motverka alkoholens skadeverkningar. Det handlar om ansvaret att stödja föräldrar och unga, att stödja föreningar, att främja samarbete med andra myndigheter och organisationer.

När vi talar om "vi" menas kommunen och dess olika nämnder, förvaltningar och enheter (skolor, fritidsgårdar, socialtjänsten etc).

Vi ska kartlägga, analysera och informera om drogvanorna i kommunen. Vi ska exempelvis göra årliga enkäter och samla erfarenheter från fältet.

Vi ska erbjuda barn och ungdomar en god skola och en attraktiv, aktiv fritid.

Vi ska stärka medborgarnas insikter och förmåga att motstå tobak, alkohol och andra droger och vi ska ge barn, ungdomar och föräldrar stöd i dessa frågor.

Vi ska genom information och tillsyn bidra till att handel, restauranger och medborgare följer lagarna på alkohol- och tobaksområdet. Försäljning till minderåriga, langning och annan illegal handel med droger ska motverkas i samarbete med polisen.

Vi ska samarbeta med föräldrar, föreningar, landstinget, polisen och andra myndigheter. Vi ska hjälpas åt att utveckla, samordna och genomföra ett aktivt drogförebyggande arbete.

Minska tobaksanvändningen!

Tobak är ett av de största hoten mot folkhälsan och den vanligaste yttre orsaken till sjukdom och för tidig död.

VAR STÅR VI?

Ungefär 15% av den vuxna befolkningen i Sverige är dagligrökare och uppskattningsvis dör 6 500 personer årligen i sjukdomar orsakade av egna rökvaror och 500 av passiv rökning. I det perspektivet är rökning ett vuxenproblem som måste begränsas. Vuxna är ju också förebilder för de unga.

När det gäller ungdomarna har tidig tobaksdebut avgörande betydelse för framtida tobaksvanor, ytterst få börjar röka efter 20 års ålder. Därför riktas förebyggande insatser i första hand till barn och ungdomar. I enkäter bland skolelever i Järfälla 2004 svarade 11% i årskurs 8 och 32% i år 2 på gymnasiet att de röker ibland eller dagligen (i CANs riksundersökning svarade 35% av eleverna i år 2 på gymnasiet ja på samma fråga). Tidig rökdebut ökar dessutom risken för att exponeras för andra droger.

Snusning har ökat och blivit ett alternativ till rökning. Det innebär hälsorisker, även om snus hittills inte visat på samma allvarliga risker som rökning.

VAD VILL VI?

Antalet vuxna och unga rökare i Järfälla ska minska!

Barn ska växa upp i en tobaksfri miljö!

Inga barn och ungdomar ska börja röka eller snusa!

EXEMPEL PÅ INSATSER

- Skolorna i Järfälla genomför ett planerat, aktivt arbete för att förebygga tobaksanvändning.
- Socialnämnden och Miljönämnden informerar och skapar dialog med handlare och restauranger om tobakslagen och dess tillämpning.
- Socialnämnden och Miljönämnden utövar tillsyn enligt tobakslagen vid restauranger, caféer och offentliga miljöer och över försäljning av tobaksvaror.
- Kommunen, som arbetsgivare, erbjuder sina medarbetare stöd för att sluta röka.

Motverka missbruk av alkohol!

Främja goda alkoholvanor

De flesta förknippar ett glas öl eller vin med glädje och avkoppling. Till baksidan hör alkoholens omfattande samhällsliga och individuella skadeverkningar.

VAR STÅR VI?

Ungefär 20% av befolkningen har en riskkonsumtion av alkohol. Merparten är män, men kvinnornas andel ökar. Många ungdomar gör en alltför tidig, ibland ödesdiger alkoholdebut. De yngre tonåringarnas berusningsdryck är ofta öl klass II (folköl). Under senare år har även starköl och starksprit blivit mer lättillgängligt och konsumtionsandelen har ökat i åldersgruppen. Svenska skolundersökningen visar att flickorna nu dricker lika mycket alkohol som pojkarna (tidigare ca 30% lägre).

I Järfällas enkäter 2004 uppgav 14% av flickorna och 7% av pojkarna i årskurs 8 storkonsumtion* av alkohol minst en gång varje månad. I år 2 på gymnasiet uppgav 41% av flickorna och 48% av pojkarna storkonsumtion*. Drygt 40% av de i årskurs 2 på gymnasiet som drack alkohol uppgav att de råkat ut för problem i samband med sin alkoholkonsumtion, t ex förstörda kläder, bråk, olyckor, oskyddat eller oönskat sex.

* Storkonsumtion = 1/2 flaska sprit el 1 flaska vin el 4 burkar starköl el 6 burkar folköl.

VAD VILL VI?

Vi vill höja debutåldern för alkoholdrickande. Målet är att inga ungdomar under 18 år ska dricka alkohol!

Ungdomar och vuxna ska ha tillgång till information om riskerna med alkohol!

Ingen langning av alkohol till unga ska förekomma!

Alkohol ska förknippas med trevnad, och inte med bekymmer!

EXEMPEL PÅ INSATSER

- Skolor och socialtjänst stödjer föräldrar att inte bjuda sina barn på alkohol före 18 års ålder.
- Kommunens webbplats ska erbjuda saklig information om låg- respektive högriskkonsumtion.
- Skolan arbetar med preventionsmetoder som involverar elever och föräldrar.
- Uppsökande ungdomsverksamhet uppmärksammar ungdomsdrickande.
- Samarbete med primärvården för att förebygga riskkonsumtion av alkohol.
- Kampanj för att stärka vuxnas civilkurage och sätta stopp för langning.

Nolltolerans för narkotika!

Vi står inför en oroande utveckling där narkotikaberoendet ökar i yngre åldrar. Socialtjänsten i Järfälla möter många unga med narkotikaberoende.

VAR STÅR VI?

Narkotikaproblemen har accelererat under de senaste 15 åren. Tillgången har ökat kraftigt och priserna har sjunkit. Vi ser nya säljkanaler via exempelvis Internet och restaurangmiljöer, samt nya preparat, nya missbruksmönster och en förändrad attityd till narkotika.

Utvecklingen innebär att ungdomars exponering för narkotika har ökat. Ungdomar är också särskilt utsatta för risker vad gäller narkotika.

Svenska och europeiska undersökningar visar att ungdomars erfarenhet av att ha prövat narkotika ökat med 50-100% mellan åren 1995 och 2000. Sedan 2001 har vi, i motsats till Europa generellt, sett något sjunkande siffror av narkotikaanvändning bland ungdomar i Sverige. Enkäter bland skolungdomar i Järfälla visar på samma utveckling.

All hantering av narkotika är kriminell, det gäller också eget bruk.

VAD VILL VI?

Vi vill skapa nolltolerans mot narkotika i kommunen!

Det ska vara tufft att säga nej till narkotika!

Det ska vara svårt att få tag på narkotika i kommunen!

Kunskap om narkotika och narkotikaprevention samt stöd i utsatta situationer ska vara lättillgänglig för föräldrar och vuxna i ungdomars närhet!

EXEMPEL PÅ INSATSER

- Skolorna har handlingsplaner för misstänkt/upptäckt missbruk av narkotika.
- Elevvårdspersonal och socialtjänstens ungdomsarbetare utvecklar kompetens för att upptäcka missbruk och genomföra tidiga insatser.
- Lokala kartläggningar och målinriktade insatser utvecklas och genomförs i samarbete med skola, fritid, socialtjänst och polis.
- Föräldrar och andra vuxna i ungdomars närhet ges kunskap om narkotika och narkotikaprevention.
- Satsning på uppsökande verksamhet för de som missbrukar droger eller är i riskzonen.

Nej till dopning!

Dopningsmissbruk leder till kroppsliga skador och biverkningar som psykiska störningar och aggressivt beteende. Det skapar samhällsproblem.

VAR STÅR VI?

Dopningsmissbrukare är ofta unga män med koppling till bodybuilding eller kretsar med en kriminell livsstil. Våldshandlingar och brott är ofta en konsekvens av missbruket. Här finns också en koppling till narkotikamissbruk och narkotikasmuggling.

I Järfälla finns sedan några år tillbaka ett nära samarbete mellan kommunen och gymmen som syftar till att stärka gymmens hälsofrämjande inriktning och att motarbeta dopning.

Dopningslagen omfattar anabola androgena steroider/AAS (syntetiskt manligt könshormon) och tillväxthormoner samt medel som frisätter desamma. Bruk och hantering av sådana medel, förutom hantering i medicinskt eller vetenskapligt syfte, är kriminaliserad i dopningslagen.

BEGREPPET DOPING, innefattar även andra prestationshöjande medel. Det används inom idrotten och regleras genom Internationella Olympiska Kommitténs etiska regler och dopinglista. Alla idrottsföreningar omfattas av detta regelverk.

VAD VILL VI?

Järfälla ska vara fritt från dopning!

Alla gym och all idrott i kommunen ska förknippas med positiv träning och god hälsa!

EXEMPEL PÅ INSATSER

- Skolornas idrottslärare förebygger dopning genom att visa på positiv träning och informera om dopningens skadeverkningar.
- Ungdomsarbetare i kommunen uppmärksammar ungdomar med misstänkt dopningsmissbruk (exempel på tecken kan vara omotiverat aggressivt beteende och/eller skev kroppsuppfattning).
- Ungdomsmottagningen, Ungdomsteamet och Riddarmottagningen har/får kompetens att möta ungdomar och vuxna som har frågor om dopning och dopningrelaterade problem.
- Utbildnings-, kultur- och fritidsnämnden/UKN samarbetar och stödjer gym och den lokala idrotten i arbetet mot dopning.

Fokus på barn och ungdom!

Alla barn och ungdomar behöver känna sig trygga, sedda och delaktiga - hemma, i skolan och på fritiden. Ett positivt utvecklingsklimat är avgörande för barns utveckling. Att skapa ett sådant klimat är ett ansvar som delas av alla vuxna.

VAR STÅR VI?

Varje år föds uppskattningsvis 50-100 barn i Sverige med svåra alkoholrelaterade fosterskador och ungefär 9% av de gravida fortsätter att röka under graviditeten.

Drogfri graviditet och amning är viktigt för starten i livet. Gravida kvinnor är dessutom ofta mottagliga för information om hälsorisker och nya, goda vanor. Här har MVC/BVC och socialnämndens familjeverksamhet en viktig uppgift. Tobak- och alkoholprevention för blivande föräldrar bedrivs framgångsrikt.

SNIFFNING av lösningsmedel och drivgaser är ett ungdomsproblem som går i vågor. Här spelar kamrattryck och lättillgänglighet en stor roll. I värsta fall leder sniffning till dödsfall. I Järfällas drogvaneundersökning 2004 uppgav 6% av eleverna i år 8 och 10% i år 2 på gymnasiet att de sniffat någon gång. Snittet, enligt CAN, för elever i år 9 är 7%.

VAD VILL VI?

Barn och ungdom ska få en drogfri start i livet och en drogfri uppväxt!

Barn och ungdomar ska ha en trygg hemmiljö, ett gott skolklimat och en positiv fritid!

Stöd till barn och föräldrar har hög prioritet!

EXEMPEL PÅ INSATSER

- Socialnämnden samarbetar med landstingets MVC/BVC för att stödja alkohol- och tobaksfri graviditet och amning.
- Socialnämnden utvecklar och stödjer metoder för att erbjuda en kedja av stöd i föräldraskapet, såväl allmänna som riktade och behandlande insatser.
- Järfällas skolor har en tydlig drogpolicy. De utvecklar och genomför goda preventiva insatser för elever och föräldrar.
- Socialförvaltningens fältarbetare uppmärksammar barn och ungdomar i riskzon, mobiliserar nätverk och erbjuder insatser.
- Genom nattvandring uppmärksammas signaler kring sniffning och annat missbruk bland unga.
- Det gäller också att tidigt upptäcka och stödja barn i dysfunktionella familjer (se sid 13).

Tillstånd och tillsyn

för att motverka missbruk och främja goda vanor.

I Järfälla strävar vi efter trygghet och säkerhet vid utskänkning av alkohol. Tillsyn görs tillsammans med polismyndigheten och i vissa fall tillsammans med andra myndigheter.

VAR STÅR VI?

I Järfälla finns totalt ca 60 serveringstillstånd. Huvuddelen är för servering på restauranger och några för servering i slutna sällskap (ej öppna för allmänheten). De flesta lokalerna ligger inom tätbefolkade områden. Det innebär risk för störningar vid sena serveringstider. En annan risk är att underåriga serveras alkohol eller att olämplig servering förekommer.

Kommunen beviljar serveringstillstånd och utövar tillsyn över serveringsställen. Tillsynen syftar till att kontrollera att servering av alkohol sker i överensstämmelse med alkohollagen och tillståndet i övrigt. Kommunen har rätt att ta ut en avgift för tillsynsverksamheten.

Kommunen kan återkalla ett serveringstillstånd om innehavaren bryter mot bestämmelserna, exempelvis om minderåriga serveras eller om det är oordning och fylleri vid serveringsstället.

RIKTLINJER FÖR TILLSTÅND OCH TILLSYN

Socialnämnden i Järfälla ska vid handläggning av serveringstillstånd och tillsyn arbeta efter följande riktlinjer:

- Serveringstillstånd beviljas endast om risken för oordning och störande verksamhet bedöms som låg och om sökanden lever upp till bestämmelser för utskänkning av alkohol i övrigt.
- Olämplig lokalisering av serveringsställen ska motverkas.
- Serveringstider som möjliggör ordning och säkerhet vid serveringsställen eftersträvas.
- Tillsyn av serveringsställen sker vid minst ett tillfälle per år och genomförs för att säkerställa att innehavare lever upp till gällande lagstiftning.
- En fast avgift för serveringstillstånd och tillsyn tillämpas.

Vård och stöd

Missbrukare ska få vård. Anhöriga ska få stöd.

Det är angeläget att missbrukare får hjälp att komma ur sitt missbruk! I Järfälla ger såväl offentliga som ideella organisationer råd och stöd till missbrukare och anhöriga.

VAR STÅR VI?

Järfälla kommun och landstinget har årligen kontakt med ca 500 vuxna och ungdomar som har ett missbruk. Uppskattningsvis har 20% av landets vuxna befolkning en riskkonsumtion av alkohol. Skadeverkningarna är stora.

Järfällas samhällskostnader för alkoholens konsekvenser kan uppskattas till ca 100 miljoner kronor per år. Till detta kommer ett omätbart lidande för missbrukare, barn, anhöriga m fl.

Även narkotikamissbruket är stort. Ca 26 000 personer i landet, varav 1/4 kvinnor, uppskattas ha ett tungt missbruk (injicerat narkotika någon gång under det senaste året). Dominerande droger är cannabis tätt följt av amfetamin, ecstasy samt illegala sömn- och lugnande mediciner. Under senare år har vi haft en förskjutning mot blandmissbruk alkohol-narkotika.

Kommunen samarbetar aktivt med landstingets beroendevård, primärvården och frivilliga organisationer.

VAD VILL VI?

Missbrukare ska få hjälp att komma ur sitt missbruk! De som har ett svårt missbruk och begär vård ska erbjudas samtal inom 1-2 dagar och behandling enligt en vårdplan inom en månad!

Anhöriga ska få kvalificerat, behovsanpassat stöd!

Föräldrar som oroar sig för att deras barn använder droger ska få råd och stöd!

Barn som växer upp med missbrukande föräldrar ska få professionellt stöd!

EXEMPEL PÅ INSATSER

- Riddarmottagningen erbjuder råd, stöd och behandling för missbrukare. Den drivs i samarbete med landstinget och har personal med stor kunskap om och erfarenhet av beroendeproblematik.
- Ungdomsteamet erbjuder råd och stöd till ungdomar under 20 år, anhöriga och föräldrar. Ungdomsteamet har både medicinsk och social personal.
- Socialnämnden erbjuder behandlingsprogram i öppen vård och på institutioner.
- Barn som växer upp med missbrukande föräldrar ges möjlighet att delta i gruppverksamhet.

Kontakta oss gärna!

Socialförvaltningens mottagningsenhet

Besök: Kvarnhuset, Vibblabyvägen 3, plan 3

Tel: 08-580 285 00, 580 293 00

Ungdomsmottagningen

Besök: Järfällavägen 100

Tel: 08-580 283 62. Telefontid dagligen.

Socialförvaltningens Förebyggande verksamhet

Besök: Riddarplatsen 5, 1 tr

Tel: 08-580 285 00, 580 288 80

Riddarmottagningen

Beroendemottagning i alkohol och
narkotikafrågor, för vuxna över 20 år.

Besök: Slöjdvägen 15. **Tel:** 08-580 282 40

Järfälla Ungdomsteam

Mottagning för ungdomar upp till 20 år med
risk för eller pågående missbruksproblem.

Besök: Slöjdvägen 15. **Tel:** 08-580 291 83

Drog- och brottsförebyggande gruppen/ JANTI-gruppen

Information om droger. Kurser, studiedagar mm.

Kontakt: Ulf Petersson, tel 08-580 286 82

www.forebyggande.com

Maria Ungdomsenhet

Besök: Finsens väg 1 (vid S:t Görans sjukh)

Tel: 08-672 45 81 (dagtid 8-16),

08-672 45 70 (övrig tid, akuten)

Vill du veta mer?

www.aa.se

Anonyma alkoholister i Sverige/AA.

www.al-anon.a.se

Alateens anhörigförening med länkar till AA och NA.

www.alkoholkommitten.se

Fakta och tips från Alkoholkommittén.

www.alna.se

Arbetslivets resurs i alkohol- och drogfrågor.
Har en särskild föräldrawebb.

www.can.se

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning.

www.drogportalen.se

Länkar och samlad information.

www.fmn.org.se

Föräldraföreningen mot narkotika.
Ger råd och stöd till familjer i narkotikafrågor.

www.iq.se

Systembolagets projekt för ett smartare
förhållningssätt till alkohol. Goda exempel.

www.mentorsverige.se

Arbetar för att unga människor ska kunna
ta avstånd från alkohol, tobak och narkotika.

www.rfhl.se

Riksförbundet för hjälp åt narkotika-
och läkemedelsberoende.

www.vuxnamotdroger.se

Information från IOGT-NTO.

www.tobaksfakta.org

Cancerfonden, Folkhälsoinstitutet,
Hjärt-Lungfonden och Läkare mot Tobak.

www.dopingjouren.se

Fakta, frågor och svar om doping.

Föreningar

Fria Sällskapet Länkarna Järfälla

Besök: Månadsvägen 35. **Tel:** 08-580 371 68

Föräldraföreningen mot narkotika (FMN)

FMN Järfälla: 08-580 170 77

FMN Stockholm: 08-654 40 50

FMN Riks: 08-642 06 50

Hela människan RIA Järfälla

Besök: Sångvägen 12, Jakobsberg.

Tel: 08-584 105 70

Verdandi – Järfällakretsen

Besök: Frihetsvägen 51 A, Jakobsberg.

Tel: 08-580 193 22

